

วิวัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณ์ กรุงเทพมหานคร

นางสาวพามิลา หารารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0094-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EVOLUTION AND SETTLEMENT PATTERNS OF KUDI CHIN AND WAT KALAYA COMMUNITIES,
BANGKOK

Miss Pamila Hararak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-0094-6

นางสาวพามิลา หะราร์ภักษ์ : วิวัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณ์ กรุงเทพมหานคร. (THE EVOLUTION AND SETTLEMENT PATTERNS OF KUDI CHIN AND WAT KALAYA COMMUNITIES, BANGKOK) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วรรณศิลป์ พิรพันธุ์, 227 หน้า. ISBN 974-17-0094-6.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิวัฒนาการและรูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณ์ 2) ศึกษาลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม วิถีชีวิต และการใช้พื้นที่ของคนในชุมชน 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของชุมชน และวิถีการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืน

จากการศึกษาพบว่าชุมชนทั้งสองแห่งมีศาสนสถานเป็นศูนย์กลาง ใช้พื้นที่โล่งโดยรอบศาสนสถานเป็นที่สำหรับทำกิจกรรมต่างๆของชุมชน โดยชุมชนกุฎีจีนมีสภาพสังคมเข้มแข็ง เนื่องจากมีการสืบทอดของกลุ่มคริสตชนที่อาศัยอยู่ตั้งแต่บรรพบุรุษ มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมทางสังคมที่เป็นระบบ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพของชุมชนทำได้โดยง่าย ขณะที่ชุมชนวัดกัลยาณ์มีสภาพสังคมอ่อนแอ ไม่มีการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบ เนื่องจากขาดความต่อเนื่องของประชากรเดิมในพื้นที่ มีการอพยพเข้ามาเช่าบ้านอาศัยของคนต่างถิ่น มีการย้ายเข้าย้ายออกอยู่ตลอดเวลา ลักษณะทางสังคมดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาด้านสภาพแวดล้อมและปัญหาสังคมตามมา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณ์ ได้แก่ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนวัดกัลยาณ์ การอนุรักษ์และบูรณะพื้นที่โบราณสถานและบ้านโบราณเพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และส่งเสริมให้คนในชุมชนทั้งสองรักษาพื้นที่สำคัญและวิถีชีวิตความเป็นชุมชนอย่างยั่งยืน

ภาควิชา.....การวางแผนภาคและเมือง.....ลายมือชื่อนิสิต.....พามิลา หะราร์ภักษ์.....
สาขาวิชา.....การวางผังเมือง.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2544.....

4174145825 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD: EVOLUTION/ SETTLEMENT / COMMUNITIES / KUDI CHIN / WAT KALAYA

PAMILA HARARAK: THE EVOLUTION AND SETTLEMENT PATTERNS OF KUDI CHIN AND WAT KALAYA COMMUNITIES, BANGKOK. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. WANNASILPA PEERAPUN, Ph.D. 227 pp. ISBN 974-17-0094-6.

The objectives of this thesis are: 1) to study the evolution and settlement patterns of Kudi Chin and Wat Kalaya communities; 2) to study physical, economic, social, and cultural characteristics of the two communities; 3) to study the relationships between the ways of living, activities, and space usage of the local people; and 4) to propose for guidelines community development that comply with the identity of the communities and sustainable ways of living.

The study reveals that each community has a religious institution as its community center. The open space surrounding the institution is used for various community activities. Kudi Chin community has a strong society due to Christian inheritance. Well-organized assembly of local people allows for successful social activities and interactions. As a result, spatial development of the community can be done easily. Wat Kalaya community, on the other hand, has become socially frail. The lack of original dwellers make it difficult for people to get together. Most people are immigrants who come to the community just to find cheap housing. A lot of migrations occur in the community. This situation has caused various environmental and social problems in the area.

The proposed development guidelines for Kudi Chin and Wat Kalaya are as follows: 1) creating activities to encourage social interactions among local people in Wat Kalaya community; 2) conserving and restoring historic sites and ancient houses in both communities; 3) promoting cultural tourism in both communities; and 4) encouraging local people to save important spaces in the communities as well as sustaining their traditional way of life.

Department Urban and Regional Planning Student's signature.....*พณิศา หะระราช*.....
Field of study Urban Planning Advisor's signature.....*Wannasilpa Peerapun*.....
Academic year 2001.....

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ เป็นอย่างสูงที่สละเวลารับฟัง ให้แนวทางและคำปรึกษา ตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ความสำเร็จนี้เกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากทุกคนในครอบครัว อาจารย์ และเพื่อนๆ ผังเมือง 23 ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้ในการศึกษาที่ภาควิชานี้ ขอขอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งกำลังใจ

การศึกษาที่ภาควิชานี้นอกจากความรู้ที่ได้รับแล้ว ยังมีมิตรภาพและความทรงจำที่ดีในการศึกษาร่วมกันจากเพื่อนๆ รุ่น 23 ที่มีอาจลิ้มเลียนได้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือทั้งร่างกายและแรงใจตลอดมา คุณวิยดา คุณศรารุช คุณธนพล คุณกฤติยา คุณวิชัย คุณปาริชาติ คุณถิ่น คุณประหยัด คุณจิราภา คุณกรวิภา คุณทิพย์อัปสร คุณกรพินธุ์ คุณกาญจนา คุณรัฐภูมิ คุณอลิษา คุณดำรงพล คุณคณิษฐา คุณชนิษฐา และคุณทันสิทธิ์ ความดีของพี่ยังคงอยู่เสมอ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบุคคลทุกท่านในพื้นที่ศึกษาที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้ข้อมูลด้วยความยินดียิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
สารบัญแผนที่.....	ฑ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฒ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.4 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการศึกษา.....	3
1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และนโยบายที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์.....	5
2.1.1) ความหมายของวัฒนธรรม.....	5
2.1.2) การถ่ายทอดและการรับวัฒนธรรม.....	8
2.1.3) วัฒนธรรมและศาสนา.....	10
2.1.4) ทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมเรื่องชาติพันธุ์.....	10
2.1.5) แนวความคิดและทฤษฎีเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์.....	12
2.2 แนวความคิดเรื่องวิวัฒนาการชุมชนและการพัฒนาชุมชน.....	13
2.2.1) ความหมายของชุมชน.....	13
2.2.2) การตั้งถิ่นฐาน.....	16
2.2.3) การพัฒนาชุมชน.....	19
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบของกิจกรรมและระบบของที่ตั้ง.....	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.1) ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมและรูปร่างของอาคาร.....	21
2.3.2) กิจกรรมและสถาปัตยกรรม.....	22
2.3.3) ระบบของกิจกรรมและระบบของที่ตั้ง.....	22
2.3.4) ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและวัฒนธรรม.....	23
2.3.5) การจำกัดแนวความคิดของวัฒนธรรม.....	24
2.3.6) การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรม.....	25
2.4 องค์ประกอบทางกายภาพของเมือง.....	26
2.4.1) องค์ประกอบพื้นฐานของเมือง.....	26
2.4.2) ย่านต่างๆของเมือง.....	27
2.4.3) รูปแบบ (Pattern) เกรน (Grain) และพื้นผิว (Texture).....	28
2.4.4) ที่เว้นว่างของเมือง (Urban Space) และที่โล่ง (Open Space).....	28
2.4.5) เส้นทาง (Routes).....	29
2.5 ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของเมืองและแนวคิดในการฟื้นฟูย่านใจกลางเมือง.....	30
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์.....	31
2.6.1) แนวความคิดในการอนุรักษ์พื้นที่ศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์.....	31
2.6.2) แนวคิดทางด้านการอนุรักษ์และพัฒนาารมรดกทางวัฒนธรรมของเมือง.....	31
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	34
3 ประวัติศาสตร์และลักษณะพื้นที่ศึกษา	
3.1 ประวัติศาสตร์.....	35
3.1.1) ยุคที่ 1 เมืองหน้าด่านทางทะเลของกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-2310).....	35
3.1.2) ยุคที่ 2 สมัยพระเจ้าตากสิน (พ.ศ. 2310-2325).....	38
3.1.3) ยุคที่ 3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นในช่วงรัชกาลที่ 1-3 (พ.ศ. 2325 - 2394).....	40
3.1.4) ยุคที่ 4 สมัยรัตนโกสินทร์ตอนกลางในช่วงรัชกาลที่ 4-6 (พ.ศ. 2394 - 2468).....	45
3.1.5) ยุคที่ 5 สมัยรัตนโกสินทร์ช่วงรัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน (พ.ศ. 2469 - 2544).....	52
3.2 ลักษณะของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน.....	61
3.2.1) ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ศึกษา.....	61
3.2.1.1) ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์.....	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
3.2.1.2) ประชากร.....	64
3.2.1.3) การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	71
3.2.1.4) กรรมสิทธิ์ที่ดินและการครอบครอง.....	73
3.2.1.5) ระบบคมนาคมขนส่ง.....	73
3.2.1.6) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.....	79
3.2.1.7) พื้นที่โล่ง ที่ว่าง และที่สาธารณะ.....	80
3.2.1.8) อาคารและสิ่งปลูกสร้าง.....	82
3.2.1.9) อาชีพและเศรษฐกิจ.....	89
3.2.1.10) สังคมและกิจกรรม.....	90
3.2.2) วัฒนธรรมและประเพณี.....	93
3.3 กฎหมาย นโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องในพื้นที่.....	103
3.3.1) กฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา.....	103
3.2.2) นโยบายในการพัฒนาพื้นที่.....	105
3.3.3) แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง.....	105
4 การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนและองค์ประกอบของชุมชน	
4.1 ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ชุมชน.....	110
4.1.1) การเลือกที่ตั้งพื้นที่ชุมชน.....	110
4.1.2) ความสำคัญของที่ตั้งในปัจจุบัน.....	112
4.2 รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน.....	112
4.2.1) ยุคเริ่มการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกวีจีนและชุมชนวัดกัลยาณี่.....	113
4.2.2) ยุคการตั้งถิ่นฐานกระจุกตัวริมแม่น้ำและคลองบางกอกใหญ่.....	114
4.2.3) ยุคที่การคมนาคมทางบกเข้าถึงพื้นที่ การตั้งถิ่นฐานขยายตัวตามถนน.....	118
4.2.4) ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงจากโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่เข้าถึง.....	121
4.3 องค์ประกอบของชุมชนในปัจจุบัน.....	132
4.3.1) ลักษณะทางกายภาพ.....	132
4.3.1.1) การรับรู้จินตภาพเมือง.....	132
4.3.1.2) องค์ประกอบทางกายภาพอื่นๆ.....	138
4.3.2) ระบบกิจกรรมในพื้นที่ชุมชน.....	144

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.3.2.1) กิจกรรมสำคัญในรอบปี.....	144
4.3.2.2) กิจกรรมในชีวิตประจำวัน.....	150
4.3.3) ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในปัจจุบัน.....	159
5 สรุปและเสนอแนะ	
5.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะและวิวัฒนาการของชุมชน.....	165
5.2 กิจกรรมกับรูปแบบการใช้พื้นที่ในชุมชน.....	166
5.3 ผลกระทบจากนโยบายของรัฐในการพัฒนาพื้นที่.....	167
5.3.1) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนเพื่อสร้างทางหลวงเทศบาล.....	167
5.3.2) โครงการแผนแม่บทในการพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ฝั่งธนบุรี.....	169
5.3.4) ข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร พ.ศ 2535.....	169
5.4 ศักยภาพในพื้นที่.....	170
5.5 ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่.....	173
5.5.1) ปัญหาด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	173
5.5.2) ปัญหาด้านการคมนาคมและการเข้าถึง.....	173
5.5.3) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม.....	174
5.5.4) ปัญหาเรื่องที่ดิน ที่ว่าง พื้นที่สาธารณะ.....	175
5.5.5) ปัญหาด้านสังคมเศรษฐกิจ.....	175
5.6 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในอนาคต.....	180
5.6.1) ด้านกายภาพ.....	180
5.6.2) ด้านสังคมเศรษฐกิจ.....	181
5.7 แนวทางการพัฒนาชุมชน.....	181
5.7.1) แนวทางการพัฒนาชุมชนวัดกัลยาณ์.....	181
5.7.2) แนวทางการพัฒนาชุมชนกุฎีจีน.....	183
5.7.3) แนวทางการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่.....	186
5.8 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	189
รายการอ้างอิง.....	190
ภาคผนวก.....	195
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	227

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

3.1	สรุปวิวัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณมิตรเปรียบเทียบกับพื้นที่ของธนบุรีในแต่ละช่วงเวลา.....	58
3.2	จำนวนประชากรเปรียบเทียบในพื้นที่ระหว่าง พ.ศ. 2530 กับ พ.ศ. 2541.....	64
3.3	จำนวนประชากรของเขตธนบุรี พ.ศ. 2522-2543 จากทะเบียนราษฎรและสำมะโนประชากรและเคหะ.....	65
3.4	จำนวนประชากรในแขวงวัดกัลยาณมิตร พ.ศ. 2531-2544.....	66
3.5	โครงสร้างตามหมวดอายุและเพศของประชากรในแขวงวัดกัลยาณมิตร พ.ศ. 2543.....	67
3.6	โครงสร้างประชากรในแขวงวัดกัลยาณมิตร เขตธนบุรี พ.ศ. 2543.....	68
3.7	การคาดการณ์จำนวนประชากรแขวงวัดกัลยาณมิตรโดยวิธีแบบจำลองเชิงทวิกำลังประยุกต์...69	
3.8	รถบริการสาธารณะที่ผ่านในพื้นที่ศึกษา.....	75
3.9	จำนวนผู้โดยสารข้ามฟากเฉลี่ยต่อวันในแต่ละท่า พ.ศ. 2543.....	79
3.10	กิจกรรมทางเศรษฐกิจในบริเวณชุมชน.....	90
4.1	สรุปลักษณะและวิวัฒนาการชุมชน.....	126
4.2	สรุปกิจกรรมประจำวันชุมชนกุฎีจีน.....	153
4.3	สรุปกิจกรรมประจำวันชุมชนวัดกัลยาณมิตร.....	159
5.1	สรุปศักยภาพและปัญหาในพื้นที่ชุมชน.....	177

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงขอบเขตพื้นที่ศึกษา.....	3
2.1 แสดงความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมและศาสนา.....	10
2.2 การตั้งถิ่นฐานแบบต่างๆ.....	16
3.1 โบสถ์ข้างตาคูร์หลังที่ 2.....	44
3.2 ห้างนายโรเบิร์ต ฮันเตอร์.....	44
3.3 โบสถ์ข้างตาคูร์หลังที่ 2.....	45
3.4 โบสถ์ข้างตาคูร์หลังที่ 3.....	50
3.5 สภาพเรือนแพริมแม่น้ำเจ้าพระยาในสมัยรัชกาลที่ 4.....	50
3.6 หลังคาวิหารหลวงวัดกัลยาณมิตร แวดล้อมด้วยสวน พ.ศ. 2448.....	51
3.7 สภาพหน้าวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหารเมื่อ พ.ศ.2468.....	51
3.8 แม่น้ำเจ้าพระยาหน้าวัดกัลยาณมิตรรวมหาวิหารเมื่อ พ.ศ. 2468.....	52
3.9 สุสานวัดข้างตาคูร์.....	55
3.10 สภาพวัดกัลยาณมิตรและชุมชนวัดกัลยาณณ์เมื่อประมาณ 50 ปีก่อน พ.ศ.2488-2489....	57
3.11สภาพวัดกัลยาณมิตรและคลองบางกอกใหญ่เมื่อประมาณ 50 ปีก่อน พ.ศ.2488-2489... 57	57
3.12 การเข้าถึงพื้นที่ศึกษา.....	77
3.13 ทางเดินเท้าในชุมชนกุฎีจีน.....	77
3.14 ทางเดินเท้าในชุมชนวัดกัลยาณณ์.....	78
3.15 หลวงพ่อโตวัดพนัญเชิง.....	83
3.16 หลวงพ่อโตวัดกัลยาณมิตร.....	83
3.17 พระอุโบสถ.....	83
3.18 พิธีทอดพระในวันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ พ.ศ.2520.....	96
3.19 เทศกาลคริสต์มาส พ.ศ.2544.....	96
3.20 พิธีในวันฉลองวัด 16 กันยายน พ.ศ. 2544.....	97
3.21 ประชาชนนำของมาทำบุญบริจาคเพื่อใช้ในงานทิ้งกระจาด.....	98
3.22 การทำขนมฝรั่งกุฎีจีน.....	99
3.23 ขนมที่ทำขายในชุมชนกุฎีจีน.....	101
4.1 ผังเมืองกรุงศรีอยุธยา.....	111
4.2 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงการตั้งถิ่นฐานในบริเวณชุมชน พ.ศ. 2495.....	118

สารบัญภาพ(ต่อ)

หน้า

ภาพที่

4.3 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ พ.ศ. 2517.....	120
4.4 ภาพถ่ายทางอากาศแสดงการตั้งถิ่นฐาน พ.ศ. 2541.....	124
4.5 ชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณ์ มุมมองจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งพระนคร.....	141
5.1 อาคารที่ความสูงไม่เกิน 16 เมตร ตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร.....	170
5.2 ปัญหาในชุมชน.....	179

สารบัญแผนที่

หน้า

แผนที่

3.1	แม่น้ำเจ้าพระยาจากปากแม่น้ำจนถึงพระนครศรีอยุธยา ประมาณ พ.ศ.2233	36
3.2	บริเวณพื้นที่ป้อมเมืองบางกอกสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่สร้างในสมัยพระนารายณ์.....	37
3.3	ที่ตั้งพื้นที่ศึกษาในกรุงเทพมหานคร.....	61
3.4	ขอบเขตชุมชน.....	62
3.5	การใช้ประโยชน์ที่ดิน.....	72
3.6	การเข้าถึงและทางสัญจร.....	76
3.7	อาคารที่สำคัญและที่ว่าง.....	81
3.8	อาคารโบราณสถาน.....	85
3.9	ประเภทอาคารในชุมชน.....	86
3.10	บ้านโบราณ.....	87
4.1	แผนที่กรุงธนบุรี.....	112
4.2	ที่ตั้งบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานในช่วงเริ่มก่อตั้งชุมชน.....	114
4.3	การตั้งถิ่นฐานในบริเวณชุมชน พ.ศ. 2440.....	117
4.4	บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่.....	123
4.5	องค์ประกอบทางกายภาพ.....	136
4.6	มุมมองจากทางเข้าสู่ย่านชุมชนกุฎีจีน.....	140
4.7	ลักษณะเนื้อเมือง.....	145
4.8	รูปแบบทางกายภาพของชุมชน.....	146
4.9	พื้นที่กิจกรรมในรอบปีของชุมชนกุฎีจีน.....	154
4.10	พื้นที่กิจกรรมประจำวันของชุมชนกุฎีจีน.....	155
4.11	พื้นที่กิจกรรมในรอบปีของชุมชนวัดกัลยาณ์.....	156
4.12	พื้นที่กิจกรรมประจำวันของชุมชนวัดกัลยาณ์.....	157
4.13	พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ.....	158
5.1	ศักยภาพในพื้นที่.....	172
5.2	ลักษณะและตำแหน่งปัญหา.....	178
5.3	แนวทางการพัฒนาชุมชนกุฎีจีนและชุมชนวัดกัลยาณ์.....	185
5.4	เส้นทางท่องเที่ยว.....	188

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิ

2.1 แนวทาง 2 วิธีในการจำกัดแนวคิดของวัฒนธรรม.....	25
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	34
3.1 โครงสร้างตามอายุและเพศของประชากรแขวงวัดกัลยาณ์ พ.ศ. 2543.....	68
3.2 จำนวนประชากรในแขวงวัดกัลยาณ์ พ.ศ. 2534-2542.....	70
3.3 จำนวนประชากรในแขวงวัดกัลยาณ์ พ.ศ. 2534-2555.....	71
4.1 รูปแบบโครงสร้างทางสังคมของชุมชนวัดกัลยาณ์.....	160
4.2 รูปแบบโครงสร้างทางสังคมของชุมชนกุฎีจีน.....	162